

ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРС ЯК НОВИЙ ТИП КОМУНІКАЦІЇ: СТРУКТУРА, МОВНЕ ОФОРМЛЕННЯ, ЖАНРОВІ ФОРМАТИ

План

1. *Дискурс крізь призму історії*
2. *Типи дискурсу: критерії виділення*
3. *Передумови виникнення мережі Інтернет*
4. *Інтернет-дискурс та суміжні поняття*
5. *Структурна організація Інтернет-дискурсу*
6. *Мовне оформлення Інтернет-дискурсу*
7. *Жанрові формати Інтернет-дискурсу*

1. Дискурс крізь призму історії

На сучасному етапі розвитку наукової думки дискурс знаходиться в центрі уваги низки гуманітарних наук: лінгвістики, філософії, психології, літературознавства, політології, етнографії, теорії комунікації тощо.

Перехід до дискурсивної парадигми є закономірним розвитком мовознавчої думки. Узагальнивши підходи науковців до еволюції лінгвістичних вчень, О. О. Селіванова зазначає, що вона відбувається завдяки послідовній зміні чотирьох основних наукових парадигм – генетичної (порівняльно-історичної), таксономічної (системно-структурної), прагматичної (комунікативно-функціональної) і когнітивної (когнітивно-дискурсивної). Способи переходу від однієї парадигми до іншої уявляються по-різному: як коливання маятника (П. Паршин), як круговий рух (Д. Руденко), як послідовна зміна (Ю. Степанов), як співіснування кількох парадигм (О. Кубрякова) [Селіванова, 2010: 16-17].

Початок "наукової біографії" терміна "дискурс" сягає античних часів. Понад дві тисячі років у древньому Римі цим поняттям означали бесіди (діалоги,

мовлення) вчених. Уже в XIX ст. цей термін стає полісемічним і поширюється також на мовлення широкого загалу [Серажим, 2002: 10]. У словнику німецької мови братів Грімм 1860 року термін "дискурс" отримує два значення: 1) діалог, бесіда; 2) мовлення, лекція. Як лінгвістичний термін дискурс почали широко використовувати лише в 50-і рр. XX ст. після публікації статті американського лінгвіста З. Харріса "Аналіз дискурсу", який назвав так метод аналізу зв'язного мовлення, призначений для виведення дескриптивної лінгвістики за межі одного речення в даний момент часу і для співвіднесення мови та культури [Макаров, 2003 : 83-90].

Перші дослідження, метою яких було виявлення внутрішньої організації дискурсу, з'явилися наприкінці 50-х років XX століття. Такі лінгвістичні розвідки були присвячені синтаксичним конструкціям, що складаються з двох і більше речень, які пізніше почали називати надфразовими єдностями [Загнітко, 2008: 12].

На початку 1970-х років сформувалася нова наукова течія — "лінгвістика тексту", що об'єднала як суто лінгвістичні, так і суміжні з ними підходи, при чому як теоретичні (літературознавство, функціональна стилістика), так і прикладні (теорія комунікації, статистична обробка текстів, психологія, викладання мов, автоматизований переклад, інформатика тощо) [Серажим, 2002:10]. Оскільки текст опинився у фокусі уваги надзвичайно різномірних дисциплін, виникла необхідність переосмислити предмет лінгвістики тексту і розмежувати текст і дискурс. Це стало можливим завдяки включенню категорії ситуації. Дискурс трактувався як "текст плюс ситуація", а текст відповідно – як "дискурс мінус ситуація".

В сучасному мовознавстві існує підхід, згідно з яким текст і дискурс можна розглядати за аналогією з реченням і висловлюванням. Речення розуміється як звичайний елемент структури, тоді як висловлювання поєднує в

собі речення та соціальний контекст його використання. Текст і дискурс дублюють ці відносини на вищому рівні [Шевченко, 2005: 24].

У терміні "дискурс" підкреслюється також процесуальність мовленнєвої дії. При цьому текст є тільки результатом, частиною процесу. Про це ще в 1974 році писав Е. Бенвенист, вважаючи, що висловлювання приводить мову в дію за допомогою індивідуального акту її використання [Бенвенист, 1974: 312]. Таким чином в 70-х рр. XX ст. було чітко розмежовано процес використання мови – дискурс, і результат цього процесу – текст.

У 80-х роках поняття дискурсу міцно вкорінилося в західноєвропейській лінгвістиці.

Сьогодні дослідження дискурсу є одним із провідних напрямків світових лінгвістичних студій. Наукові розвідки, присвячені аналізу дискурсу в англомовній науковій традиції можна умовно розділити на три основні групи:

- 1) розгляд лінгво-когнітивної структури дискурсу (Е. Гофман, У. Лабов, М. Хеллідей, Т. А. Ван-Дейк, П. Хоппер та ін.);
- 2) аналіз структури дискурсу з огляду на когнітивні особливості комунікантів (інтенції, наміри) (Р. Шенк, Р. Абельсон, Р. Манн, Д. Гордон, Дж. Лаккофф та ін.);
- 3) розгляд структури дискурсу з огляду на когнітивні особливості комунікантів (конверсаційний аналіз) (Г. Сакс, Е. Щеглов, Г. Джеферсон, Д. Танен, Дж. Синклер, М. Стаббс, Д. Шиффрін та ін.) [Загнітко, 2008: 21].

Аналіз дискурсу проводиться також з позицій прагмалінгвістики (Т. А. ван Дейк, М. Л. Макаров), психолінгвістики (В. В. Красних), когнітивної лінгвістики (Л. В. Барба, О. В. Анопіна, Е. В. Будассі), лінгвокультурології (В. І. Карасик, О. О. Попова). Дискурсивні розвідки у вітчизняній лінгвістиці присвячені в основному вивченню окремих типів дискурсу: аргументативний (А. Д. Белова), конфліктний (О. В. Фадєєва), оцінний (Н. Н. Миронова),

політичний (С.Т. Онуфрів), рекламний (О.Є. Ткачук-Мірошніченко), юридичний (Т. А. Скуратовська), педагогічний (О. В. Коротєєва) та ряд інших типів дискурсу.

Поняття "дискурс" належить до основних та найуживаніших понять у сучасній лінгвістиці, однак зважаючи на багатоаспектність його змісту та форм, навіть серед лінгвістів не існує єдиної думки щодо його трактування, оскільки оперуючи цим поняттям, дослідники часто виходять з полярних позицій. Згідно з класичним визначенням, запропонованим Н. Д. Арутюновою, дискурс – це мовлення, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, який бере участь у взаємодії людей і механізмах їхньої свідомості; мовлення, заглиблене в життя [Лингвистический энциклопедический словарь, 1990: 136].

В лінгвістичних студіях ХХІ ст. найбільш вживаними є чотири значення терміну "дискурс": 1) текст, висловлювання, занурені в конкретну соціокультурну ситуацію; 2) комунікативна ситуація, що інтегрує текст з іншими його складовими, "ситуація висловлювання", під якою поряд з текстом розуміється суб'єкт висловлювання; 3) тлумачення, що витікає з положення французької семіотичної традиції про тотожність дискурсу з мовленням, переважно усним; 4) тип дискурсивної практики [Селіванова, 2002: 36- 41].

Хоча в сучасній науково-лінгвістичній літературі й немає кодифікованого тлумачення дискурсу, численність розвідок, присвячених його дослідженню постійно зростає.

2. Типи дискурсу: критерії виділення

Велика кількість типологій дискурсу, що існують на сьогоднішній день, є, з однієї сторони, наслідком того, що не всі типології мають чіткі класифікаційні критерії та достатню кількість емпіричного матеріалу [Макаров, 2003: 147], а з іншої – обумовлена тим, що кожна сфера людської діяльності здатна породжувати власний тип дискурсу [Иванова, 2006]. Більше того, типологія

дискурсу завжди історично зумовлена та в кожному окремому випадку обирається дослідником для вирішення конкретних завдань. Сказане свідчить про те, що вичерпна класифікація типів дискурсу навряд чи є можливою або доцільною.

Однак, спроби створити універсальну класифікацію типів дискурсу не припиняються. На сьогодні до провідних критеріїв виділення типів дискурсу відносяться ті, що пов'язані з категоріями дискурсу та можуть бути розрізнені у термінах формальних, функціональних, змістовних критеріїв. Отже, увесь загал дискурсу можна логічно розділити за тим чи іншим критерієм [Шевченко, 2005: 232].

Так, взявши до уваги адресатний критерій М. Л. Карасик виділяє **особистісно-орієнтований та статусно-орієнтований (інституційний) дискурс**. В першому випадку в спілкуванні беруть участь комуніканти, що добре знають один одного, а в другому – представники тієї чи іншої соціальної групи. **Особистісний дискурс** представлений двома основними різновидами: побутовим та буттєвим. Специфіка побутового дискурсу полягає в намаганні максимально стиснути інформацію, що передається, створити такий код спілкування, коли люди розуміють один одного з півслова. Буттєвий дискурс має на меті художнє та філософське розуміння світу.

Статусно-орієнтований дискурс – мовленнєва взаємодія представників соціальних груп чи інститутів один з одним, з людьми, які реалізують свої статусно-рольові можливості рамках усталених суспільних інститутів [Карасик, 2002: 193]. Беручи до уваги сучасний соціум, всередині інституційного дискурсу виділяють такі підтипи як політичний, адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, рекламний, науковий, медійний та ін. Необхідно зазначити, що інституційний дискурс історично мінливий – коли зникає суспільний інститут як особлива культурна система він розчиняється в суміжних типах дискурсу.

Прагмалінгвістична модель дискурсу висуває на перший план ознаки способу чи каналу спілкування. За **способом спілкування** розрізняють інформативний і фасцинативний, змістовний і фактичний, серйозний і несерйозний тощо, за **каналом спілкування** – усний і письмовий, контактний і дистанційний, віртуальний і реальний типи дискурсу [Карасик, 2002: 295].

За **умов різних загальних настанов**, комунікативних принципів реалізується аргументативний, конфліктний та гармонійний типи дискурсу.

За **соціально-демографічними критеріями** виділяються дитячий, підлітковий, чоловічий, жіночий, дискурс мешканців міста та села тощо.

Ще одним підходом до класифікації дискурсу є класифікація Г. Почепцова. Він виокремлює теле- і радіодискурси, газетний, театральний, кінодискурс, літературний дискурс, дискурс у сфері паблік рілейшнз (ПР), рекламний дискурс, політичний, релігійний (фідеїстичний) дискурси [Балабан, 2010].

Деякі вчені, наприклад, В. В. Червоних, вважають, що на статус дискурсу можуть претендувати лише національні дискурси, як-от англійський, український тощо.

Отже, описані вище підходи до типології дискурсу можливо узагальнити таким чином:

Типологія дискурсу

Критерії	Тип дискурсу		
національність	український, англійський і т.д.		
тип адресата	особистісно-орієнтований		статусно-орієнтований (інституційний)
	побутовий	буттєвий	політичний,

			юридичний і т.д.
спосіб спілкування	інформативний/фасцинативний, змістовний/фактичний, серйозний/несерйозний тощо		
канал спілкування	усний/письмовий, контактний/дистантний, віртуальний/реальний		
соціально-демографічна приналежність	дитячий, чоловічий, жіночий тощо		
соціально-професійна приналежність	дискурс вчителів, програмістів, екологів тощо		
соціально-політична приналежність	дискурс політичних партій		
тема	релігійний, політичний, педагогічний, юридичний і т.д.		

Розвиток інформаційних технологій в ХХІ ст. дав могутній поштовх до формування інфосфери, головною ознакою якої є доступність інформації в будь-який час, в будь-якому місці земної кулі. Відповідно виникають і нові способи комунікації, що значно відрізняються від традиційних, результатом чого є перетворення мережі Інтернет з величезного сховища даних на потужний засіб спілкування, що нівелює часові, просторові, гендерні, соціальні та інші обмеження і стає невід'ємною частиною еволюції цивілізації, проникаючи в усі сфери нашого життя.

Виникнення нового комунікативного середовища – мережі Інтернет сприяло появі ще одного типу дискурсу – Інтернет-дискурсу, що виділяється в окремий тип за критерієм "канал спілкування".

3. Передумови виникнення мережі Інтернет

Поняття "Інтернет" вживається у вузькому і широкому значенні. В широкому розумінні (з маленької літери) – це будь-яка сукупність мереж, що працюють як одне ціле; у вузькому значенні (з великої літери) – "всесвітня павутина", сполучена за допомогою IP і аналогічних йому протоколів [Столярова, 2005: 15].

Виникнення Інтернету завдячує розвитку філософської думки, оскільки його прообрази почали проявлятися вже в античній філософії, де відчувалася гостра потреба в ефективному сховищі інформації та "базі знань". В епоху Середньовіччя провідними філософами усвідомлюються ідеї "Віртусу" та "віртуальної реальності", а головна проблема цього часу – об'єднання різнорідних знань. Так визріває ідея "Мережі", яка в подальшому переростає в систему Інтернет з мережевою організацією. Хоча в філософії Нового Часу й не виділяється панівна концепція, яка б наближала мислителів до реалізації цього задуму, але в цей період накопичується достатній науковий базис для розробки електронних обчислювальних машин і навіть програмування. У сучасній західній філософії і науці остаточно оформляються теоретичні засади Інтернет-концепції, концепції "віртуального світу" та "штучного інтелекту" [Масленников, 2010: 10-11].

Інтернет – це синтез ідей віртуальності, гіпертексту, мультимедіа, універсальної інформаційної мережі, мережевого суспільства та нелінійного мислення. Фундаментальні теоретичні ідеї Інтернету вписують його у широкий контекст світової історії і культури, парадигми та домінанти яких формувалися в переломні епохи, що осмислюються як революції і пов'язані з радикальними змінами інтелектуальних технологій, тобто засобів виробництва, зберігання, передачі та споживання інформації. *Перша революція* інтелектуальних технологій припадає на кінець IX - початок VIII ст. до н.е. і пов'язана з винаходом грецького алфавіту, без якого немислима поява письмових текстів

поем Гомера і письмових законів та письмової прози. *Друга революція* відбувається в I ст. н.е., коли людство переходить від сувою до кодексу, що став прообразом сучасної книги. В цей період встановлюється біблійний канон, створюються корпуси творів Платона й Аристотеля, з'являється поняття класики. Епохальне відкриття книгодрукування в другій половині XVIст. ознаменовує прихід *третьої революції*, що кардинально змінює менталітет європейців, оскільки виникає новий тип людини – homo legens – "людина читаюча". Очевидцями *четвертої – інформаційної – революції*, що пов'язана з інтелектуальними комп'ютерними системами, є всі ми [Романов, 2003]. Прикметно, що можна умовно виділити 3 аспекти інформаційної революції: 1) інформаційно-кількісний, що виявляється в збільшенні об'єму інформації; 2) технологічний – досягнення електронних, комп'ютерних і телекомунікаційних технологій; 3) соціальний – збільшення інформаційного тиску на людину [Іванов, 2000]. Тому сучасний світ можна назвати цивілізацією гіпертексту, сучасну людину – віртуальною, мережевою людиною [Романов, 2003], а сучасне суспільство – інформаційним. Під *інформаційним суспільством* розуміють, по-перше, суспільство нового типу, що формується під впливом глобалізаційних та інформаційно-комунікативних процесів; по-друге, це суспільство знання, у якому головною умовою благополуччя особистості й держави стає рівень знання, доступ до інформації і вміння працювати з нею; по-третє, це глобальне суспільство, де обмін інформацією не має яких-небудь фізичних і соціально-політичних обмежень, і де кожному співтовариству й індивідові відкриваються зовсім нові можливості для самоідентифікації [Горошко, 2009: 17].

Спілкування в Мережі стало доступним відносно нещодавно. Історія Інтернету сягає 1960-х років, коли у США відбулися перші спроби з'єднати кілька комп'ютерів в мережу та обмінятися даними між ними в цілях підвищення національної безпеки. Дуже швидко комп'ютерні мережі стали

засобом міжособистісного спілкування. На початку 70-рр. вони були доступні лише науковцям, які займалися розробкою комп'ютерних технологій. У 80-х рр. комп'ютерними мережами почали активно користуватися представники бізнесу та елітні університети і організації. Поява комерційних Інтернет-провайдерів на початку 90-х рр. сприяла його популяризації та поширенню серед різних верств населення. Попередницю Інтернету, мережу ARPANET (англ. Advanced Research Projects Agency Network), яка почала функціонувати в кінці 1960-х за підтримки Міністерства Оборони США, на початку 80-х рр. замінила Всесвітня Мережа Інтернет [Herring, 2001]. За даними Internet World Stats станом на 30 червня 2012 року, кількість користувачів Мережі становила 2,4 млрд і продовжує зростати. Найбільше користувачів Інтернету в Китаї (538млн.), США (245 млн) та Індії (137). Станом на 1 січня 2014 року в Інтернеті працювали 861 379 152 сайти і персональних блоги. Цікавим моментом є розподіл Інтернет-користувачів за гендерним критерієм. Інтернетом користуються 37% жінок і 41% чоловіків в усьому світі. У розвинених країнах гендерний розрив серед Інтернет-користувачів невеликий: 475 млн. жінок і 483 мільйонів чоловіків. Проте, в країнах, що розвиваються ця різниця досить відчутна: 826 млн. жінок і 980 млн. чоловіків. Україна за даними 2013 року знаходиться на 33 місці в світі за кількістю Інтернет-користувачів.

4. Інтернет-дискурс та суміжні поняття

Враховуючи шалену популярність мережі Інтернет, зацікавленість лінгвістів цим феноменом стає очевидною. Так, студіюються лінгвокультурологічні (О. В. Лутовинова) та гендерні особливості (А. Н. Гайфулліна, О. І. Горошко, Л. Ф. Компанцева) Інтернет-дискурсу, його жанрові формати (О. Ю. Распопина, Л. В. Самойленко, О. О. Землякова, С. В. Заборовська, С. А. Матвєєва, С. С. Данилюк, О. М. Галічкіна) та мовне оформлення (Н. О. Ахрєнова, А. Г. Аврамова). Значну увагу приділено

осмисленню таких засадничих понять Інтернет-комунікації, як гіпертекст (О. С. Ключкова, С. Г. Стройков, Н. В. Коломієць, О. М. Галічкіна), віртуальний комунікативний простір (Н. Г. Асмус), мовна особистість віртуального комуніканта (Н. Г. Асмус, М. С. Рижков) тощо.

Усі дослідницькі завдання вирішуються крізь призму дискурсивного підходу, методологічним принципом якого є антропоцентризм – евристичний принцип розгляду мови та мовлення у зв'язку з мисленням людини, котре відображає її внутрішній стан, загальнолюдські, національно-культурні, соціальні цінності [Фролова, 2009: 47].

Ю. С. Степанов наголошує на тому, що дискурс – це "мова в мові", представлена у вигляді особливої соціальної данності. Дискурс реально існує не у вигляді своєї "граматики" та свого "лексикону". Дискурс існує насамперед і головним чином у текстах, але таких, за якими постає особлива граматика, особливий лексикон, особливі правила слововживання і синтаксису, особлива семантика, – в кінцевому рахунку – особливий світ. Це – "можливий (альтернативний) світ" [Степанов, 1995: 95]. Одним із таких альтернативних світів виступає світ Інтернету.

Активна розробка в лінгвістиці проблем комунікації опосередкованої електронним інформаційно-технологічним каналом, і відсутність єдиної термінології для згаданих досліджень викликають необхідність уточнення змісту та розмежування таких понять як "віртуальний дискурс", "комп'ютерний дискурс", "електронний дискурс", "мережевий дискурс" та "Інтернет-дискурс". Терміни "комп'ютерний дискурс" та "електронний дискурс" є абсолютними синонімами, оскільки передбачають спілкування за допомогою комп'ютера. "Інтернет-дискурс" розуміється як спілкування в Глобальній мережі і є різновидом мережевого дискурсу, який окрім спілкування в Інтернеті включає ще й комунікацію в інших, зокрема, локальних мережах. Таким чином, зазначені види дискурсу перебувають в гіперо-гіпонімічних відносинах, де

гіперонімом виступає комп'ютерний (електронний) дискурс, а комунікативне середовище визначається каналом зв'язку. Такої однозначності не існує між комп'ютерним і віртуальним дискурсом. Віртуальний дискурс розуміється вужче, ніж комп'ютерний, оскільки останній – це не лише спілкування за допомогою комп'ютера, але й спілкування людини з комп'ютером. Окрім того, комп'ютерному дискурсу притаманний безпосередній контакт комунікантів, чого немає при віртуальному спілкуванні, де партнер по комунікації багато в чому домислюється нашою свідомістю. А з іншого боку, віртуальний дискурс трактується ширше, ніж комп'ютерний, оскільки спілкування у віртуальній реальності створюється не лише через комп'ютер, але й інші засоби зв'язку [Лутовинова, 2009: 9]. Разом з тим, електронний (комп'ютерний) та віртуальний дискурси позначають масиви, котрі окрім текстів Інтернет-середовища включають тексти на непаперових носіях (аудіокниги, фільми, музичні диски, ігри, програми), мультимедійні прилади (смартфони, комунікатори, ipods, e-books) тощо та є значно ширшими, ніж Інтернет-дискурс [Назарова, 2010: 129].

З огляду на неоднозначність відношень між зазначеними вище видами дискурсів Інтернет-комунікації, вважаємо доцільним зобразити їх таким чином:

Рис. 1. Система дискурсу Інтернет-комунікації

В сучасній лінгвістиці Інтернет-дискурс трактується по-різному. Він розуміється як:

- *когнітивно-комунікативний простір* Глобальної мережі, в якому засобами електронного каналу передачі даних і гіпертекстуального механізму їх структуризації та маршрутизації за допомогою (пара)вербальних засобів здійснюється комунікативна взаємодія, що характеризується заміною реального образу вигаданим [Рижков, 2010];
- *текст*, що побутує в Інтернет-системі, в якому персуазивна комунікативна установка імпліцитно відображає суб'єктивно-особистісну авторську позицію, змодельовану з врахуванням психологічних, лінгвістичних та технологічних факторів [Варламова, 2006: 7];
- *процес створення текстів* в сукупності з прагмалінгвістичними, соціокультурними, психологічними факторами; цілеспрямована соціальна дія, що включає взаємодію людей та механізми їх свідомості – когнітивні процеси [Ахренова, 2009: 7];
- *складна текстова система*, зумовлена екстралінгвістичними соціокультурними факторами і специфічною ситуацією вступу в мовленнєвий контакт за допомогою комп'ютера та інших електронних приладів як користувачів один з одним в мережі Інтернет, так і користувачів з дискурсивним Інтернет-простором [Распопина, 2012: 3].

В нашому розумінні *Інтернет-дискурс* – це масив електронних, аудіо – та відеотекстів в сукупності з екстралінгвістичними факторами, пов'язаних між собою системою гіперпосилань, доступ до яких забезпечується входом в мережу Інтернет за допомогою комп'ютера чи альтернативних мультимедійних приладів.

5. Структурна організація Інтернет-дискурсу

Під *структурою* в лінгвістиці розуміють узагальнене позначення інваріантних особливостей звукового, фонологічного, морфологічного та морфонологічного складу мови в плані їх співвідношення один з одним, тобто в плані закономірностей використання одиниць нижчого рівня для конструювання одиниць вищого порядку; внутрішню організацію мови як семіологічної системи, яка обмежує свободу відтворення її елементів, що виявляється в неоднаковій частотності їх використання, в обмеженні їх сполучуваності та породжує надлишковість [Ахманова, 2004: 458].

Екстраполюючи поняття структури в Інтернет-комунікацію, розуміємо її як чітко організовану ієрархічну систему, навігація між частинами якої забезпечується шляхом переходу від нижчих до вищих одиниць і навпаки.

Основними вимогами до організації побудови інформації в рамках Інтернет-дискурсу є чіткість розподілу текстового поля на певні сегменти та забезпечення внутрішніх зв'язків між ними [Варламова, 2006: 10], що стає можливим завдяки **гіпертексту** – різновиду текстового документа, окремі частини якого зв'язуються за допомогою гіперпосилань. Гіперпосилання і тексти повідомлень як структурні елементи гіпертексту набувають мовного представлення у вигляді електронного документа. **Гіперпосилання** Інтернет-дискурсу являють собою перелік або список ключових слів чи словосполучень; підкреслене та виділене кольором ключове слово (словосполучення). Основною функцією гіперпосилання є забезпечення можливості навігації по електронному тексту [Лукашенко, 2006: 8].

Поняття гіпертексту виникло відносно недавно у зв'язку з вивченням електронних текстів. Термін "гіпертекст" вперше використав відомий американський соціолог, філософ, піонер інформаційних технологій Т. Нельсон в 60-х рр. XX ст. для позначення текстів, що мають електронну форму, як

радикально новий спосіб інформаційної технології і новий метод публікації [Галичкина, 2001: 47].

Однак, гіпертексти як явище існували задовго до початку епохи Інтернету. Типовим гіпертекстом домережевого часу є сукупність текстів Святого Письма. Їх можна читати не тільки лінійно, але й нелінійно, слідуючи експліцитно вказаному у багатьох виданнях книг Старого і Нового Завіту порядку асоціативних посилань і паралельних місць, тобто гіпертекстуально [Иванов, 2000]. Окрім того, до гіпертексту належать енциклопедії, довідники, словники тощо, оскільки вони містять посилання на інші тексти. Принципова відмінність електронного гіпертексту від традиційного полягає в тому, що перший вирізняється своєю відкритістю та незавершеністю, що дозволяє учасникам спілкування додавати та змінювати вихідний текст [Асмус, 2005: 79].

Категорія гіпертекстуальності має подвійну природу – з одного боку, це – засіб оформлення дискретності тексту, а з іншого – гіпертекст забезпечує цілісність сприйняття тексту. Це створює ефект резонансу (взаємопідсилення), що допомогою якого такі тексти об'єднуються в єдине смислове ціле [Назарова, 2010: 119].

Тому найефективнішим засобом створення гіпертексту є комп'ютер, оскільки вся сукупність текстів, зафіксованих в мережі в письмовому електронному вигляді і пов'язаних з повідомленням, що сприймається, за допомогою апарату посилань, знаходиться в зоні безпосередньої досяжності отримувача [Кожина, 2006: 651].

Слід зауважити, однак, що гіпертексти, "технічно" з'єднані один з одним апаратом посилань, потрібно відрізнати від тематично і організаційно (але не "технічно") об'єднаної послідовності текстів, наприклад сукупності реплік всіх учасників будь-якої дискусійної групи.

Одна з найважливіших особливостей побутування мови в Інтернеті – поетапне розгортання гіпертексту. Повна схема його розгортання така:

заголовок (посилання) – заголовок з анотацією – частина тексту (кілька частин можуть розкриватися послідовно) – повний текст [Кожина, 2006: 651].

Отже, Інтернет-дискурсу притаманні специфічні принципи структурної організації, що визначаються гіпертекстом.

6. Мовне оформлення Інтернет-дискурсу

За своєю значущістю та революційним впливом на мову поява Інтернету прирівнюється до створення друкарського верстата Й. Гуттенбергом, а особливості мережевого спілкування дають підстави говорити про формування третьої форми мовлення – проміжної між усним та писемним мовленням. Для її опису в науковій парадигмі використовуються терміни *e-language*, *netlingo*, *e-talk*, *geekspeak*, *netspeak*, *weblish*, *written speech*, *language centaur*, а комунікативний простір її функціонування називають комп'ютерно-опосередкованою комунікацією (КОК).

Намагаючись розмежувати усне, писемне і мережеве мовлення, Д. Крістал справедливо зазначає, що мережеве мовлення – це писемне мовлення, більшою мірою наближене до усного, ніж усне мовлення до свого письмового варіанту. Вчений визначає мережеве мовлення за формулою: усне мовлення + писемне мовлення + електронно-опосередковані особливості і розглядає його не як гібрид, а як новий вид мовлення [Crystal, 2004: 47-48].

Наомі С. Берон використовує з цією метою метафору стверджуючи, що мережеве мовлення можна розглядати як свого роду лінгвістичний кентавр, що володіє рисами традиційного писемного і усного мовлення, але в кінцевому підсумку є чимось більшим, ніж їх поєднання [Baron, 2003: 23].

Л. Ю. Іванов для пояснення присутності в Інтернет-дискурсі взаємовиключаючих ознак усного і писемного мовлення пропонує проводити розмежування форм мовлення на основі їх концептуальних і формальних ознак. Відповідно до цього підходу виділяються концептуально усні і концептуально

письмові тексти, які можуть не співпадати з формально усними і формально письмовими. Так, до концептуально і формально усних відносяться, наприклад, телефонні розмови; до концептуально і формально письмових – наукові монографії; до концептуально письмових і формально усних – публічне зачитування письмових текстів; до концептуально усних і формально письмових – тексти в мережі Інтернет [Іванов, 2000].

Як зауважує Д. Крістал, Інтернет – це електронний, глобальний, інтерактивний засіб спілкування, що безумовно накладає відбиток на його мовні характеристики [Crystal, 2004: 24]. Визначальний вплив на перебіг і мовну організацію комунікації в мережі Інтернет здійснює технологічний фактор. Цей вплив прослідковується на всіх рівнях мовної системи, що дає привід стверджувати про його системний характер і відносити мову Інтернету до особливої форми функціонування мови [Землякова, 2010: 9].

Основною формою існування комунікації в Інтернеті є писемна, але канони писемного мовлення тут постійно порушуються, оскільки спілкування більшою мірою носить неформальний характер [Ахренова, 2009].

У зв'язку з цим важко не погодитись з Л. Ю. Івановим, який підкреслює, що в мережевому мовленні прослідковуються принаймні дві тенденції: 1) одночасне ускладнення одних і спрощення інших засобів в порівнянні з аналогічними засобами літературної мови; 2) конкуруючий вплив писемного і усного мовлення [Іванов, 2000].

С. Херрінг також підкреслює, що мовні особливості мережевої комунікації обумовлені об'єктивними технічними причинами, як-то: лімітованістю розміру повідомлення; часом, протягом якого повідомлення залишається доступним; можливістю/неможливістю: а) цитування попереднього повідомлення в своїй відповіді; б) надсилання анонімного повідомлення; в) використання аудіо-, відео вставок тощо [Herring, 2001: 4].

Вибір мовних засобів залежить також від режиму спілкування. В синхронному спілкуванні (напр. чатах) користувач повинен швидко відреагувати на отримане повідомлення, тому в такому режимі найчастіше спостерігаються відхилення від мовних норм. В асинхронному ж спілкуванні, навпаки, користувач може продумати своє повідомлення до дрібниць і кілька разів перевірити написане.

Аналітичний огляд лінгвістичних досліджень, в яких розглядаються проблеми мовної специфіки Інтернет-дискурсу, дозволив нам простежити основні тенденції в мережевому мовленні, зображені нижче.

Мовна організація комунікації в мережі Інтернет

Чинники, що обумовлюють мовну специфіку Інтернет-дискурсу	Тendenції побудови Інтернет-дискурсу	Мовні тенденції в мережевому мовленні
технічні умови режим спілкування тип спілкування мета спілкування освітній рівень користувачів	максимальна компресія інформації збільшення емоційної насиченості та експресивності повідомлення	ускладнення одних і спрощення інших засобів в порівнянні з аналогічними засобами літературної мови; конкуруючий вплив писемного і усного мовлення; створення контенту різними мовами; використання англійської мови як lingua franca Інтернет-комунікації
Рівні мовної системи		

<i>Графічний</i>	<i>Морфологічний</i>	<i>Лексичний</i>	<i>Синтаксичний</i>
смайлики зірочки виділення слів великими літерами повтор одних і тих самих літер розмежування літер пробілом символи мов програмування	утворення нових слів за допомогою: словоскладення, афіксації, контамінації, конверсії	абревіатури акроніми	аграматизм

Отже, найбільший вплив на мовні особливості Інтернет-дискурсу здійснює технологічний фактор, а комунікація в Мережі, будучи концептуально усною, реалізується в письмовій формі, в результаті чого виникає новий тип дискурсу – усно-писемний зі специфічними особливостями на всіх рівнях мовної системи.

7. Жанрові формати Інтернет-дискурсу

Теорія мовленнєвих жанрів розвивалася в загальному руслі лінгвістики XX століття: від лінгвістичних описів структури жанрів, лексикологічного опису семантики імен мовних жанрів в мові – до вивчення жанрів як найважливішого чинника діалогічного спілкування людей [Дементьев, 2001: 284].

Пріоритет у формуванні загальнофілологічних основ поняття "жанр" належить вченню М. М. Бахтіна, ключовим моментом якого є визнання висловлювання мінімальною одиницею мовлення, оскільки йому притаманні такі особливості як: 1) смислова повноцінність; 2) завершеність; 3) стійкі

жанрові форми. На думку вченого, кожна сфера використання мови реалізується у відносно стійких типах висловлювань, які називаються *мовленнєвими жанрами* і які дані нам майже так само, як і рідна мова, якою ми вільно володіємо і без теоретичного вивчення граматики. Особливу увагу вчений приділяє розмежуванню первинних (простих) і вторинних (складних) мовленнєвих жанрів. Вторинні мовленнєві жанри (романи, драми, наукові дослідження тощо) виникають в умовах складнішого і відносно високорозвиненого та організованого культурного спілкування. В процесі формування вони вбирають в себе і переробляють різноманітні первинні жанри, що складаються в умовах безпосереднього мовленнєвого спілкування [Бахтин, 1996].

Бурхливий розвиток інноваційних технологій, зокрема мережі Інтернет, певною мірою змінює традиційні уявлення про дискурс та жанри, надає можливість повніше зрозуміти їх динамічну, чутливу до нових суспільних реалій процесуальну сутність [Яхонтова, 2009: 139].

Жанрове розшарування Інтернет-дискурсу в його сучасному стані багатогранне й досить суперечливе. Це зумовлено кількома основними факторами. По-перше, жанрова система Інтернет-комунікації відрізняється складністю і багатоаспектністю. Розвиток технологій має істотний вплив як на структуру жанрової системи Інтернет-комунікації, так і на саму комунікацію в рамках того або іншого жанру. Крім того, можна говорити про те, що жанрова система Інтернет-комунікації багаторівнева за своєю структурою і складається з трьох основних шарів: гіпержанрів, жанрів і субжанрів з можливим подальшим поділом на жанроїди. По-друге, Інтернет, будучи високотехнологічним і в той же час високодинамічним комунікативним простором, знаходиться в постійному русі, постійній еволюції. Відповідно з'являються абсолютно нові форми Інтернет-комунікації, а старі видозмінюються тим чи іншим чином.

По-третє, проблема жанрової типології мало розроблена і надзвичайно розрізнена. На даний момент віртуальне жанрознавство є все ще термінологічно слабоструктурованим напрямком [Горошко, 2011; 235].

Аналітично об'єднуючи матеріал основних з існуючих на сьогодні джерел названої проблеми, можна вибудувати таку систему основних жанрів Інтернет-дискурсу:

Мовленнєві жанри Інтернет-дискурсу

Критерії виділення	Структурність та композиційність	Жанри	дискурсоформуючі	Е-mail, форум, гостьова книга, чат, блог, миттєві повідомлення, смс, ігри онлайн
	Інтенція висловлювання		дискурсонабуті	флейм, мережевий флірт, віртуальний роман, креатифф,спам, послання
	Принцип взаємодії		один-одному	Е-mail, миттєві повідомлення, смс,
			один- багатьом	списки розсилки, новинні групи, віртуальні світи, чати, веб-сайти, блоги
	Ситуації використання Інтернету			Е-mail, чати (синхронні/ асинхронні), електронні дошки оголошень, віртуальні світи, всесвітня павутина
	Комунікативні функції		інформативні	інституційні вебсторінки, пошукові системи, онлайн-

				енциклопедії, каталоги, списки розсилки, електронні бібліотеки, архіви	
			директивні	веб-банери, веб-сторінки оголошень, Інтернет-магазини, аукціони	
			фатичні	чат, електронні листи, новинні групи, форуми	
			презентаційні	особисті веб-сторінки, сайти-візитки, веблоги	
			естетичні	мережевий роман, фан-фікшн	
			розважальні	віртуальні світи, ігри	
		Тематична спрямованість		загально-інформаційні	мережеві ЗМІ, новинні групи
				науково-освітні та спеціальні інформаційні	монографії, збірники, інтерактивні навчальні курси, віртуальні університети, онлайн-конференції, Інтернет-семінари
			художні	"оцифровані" традиційні літературні твори, сетература	
			розважальні	анекдоти, віртуальний флірт	
			непрофесійного спілкування	дискусійні групи, чати, гостьові книги, списки розсилки	
			ділові та комерційні	дошки оголошень, аналітичні огляди ринків, інформаційні листи, оголошення в службах працевлаштування	
	Походження		Запозичені (канонічні)	напр., реклама, анотації	
			Власне мережеві	електронна пошта, ICQ,	

			(неканонічні)	чат, форум, соціальна мережа та ігровий портал
--	--	--	---------------	--

Отже, підсумовуючи огляд особливостей Інтернет-дискурсу, зауважимо, що виникнення мережі Інтернет стало не тільки проривом у розвитку інформаційних технологій, але й істотно розширило рамки людського спілкування. Сьогодні Інтернет акумулює в собі різні формати комунікації і служить засобом передачі інформації, необмеженої ні часом, ні простором. Завдяки цьому виникає новий тип дискурсу – Інтернет-дискурс і новий комунікативний простір – комп’ютерно-опосередкованою комунікацією (КОК). Сучасний Інтернет-дискурс є складним конгломератом різних функціональних стилів та форм мовлення. Найбільший вплив на мовні особливості Інтернет-дискурсу здійснює технологічний фактор, а комунікація в Мережі, будучи концептуально усною, реалізується в письмовій формі. Більше того, Інтернет-дискурс вирізняється з поміж інших типів дискурсу специфічними принципами та правилами структурної організації та характеризується жанровим різноманіттям.

Зважаючи на популярність мережі Інтернет та перехід до неї все більшої кількості комунікативних практик, можна сміливо стверджувати, що лінгвістичні розвідки в царині Інтернет-комунікації будуть збільшуватися прямо пропорційно цьому процесу та зможуть заповнити існуючі лакуни та пролити світло на спірні питання, пов’язані з особливостями спілкування в Мережі. Не викликає сумніву також те, що Інтернет-дискурс претендує на самостійну нішу в рамках нової лінгвістичної науки – Інтернет-лінгвістики.

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Назвіть основні напрямки сучасних дискурсивних досліджень.

2. Поясніть, чим зумовлена відсутність єдиної класифікації типів дискурсу.
3. Назвіть основні етапи розвитку інтелектуальних технологій.
4. Розмежуйте поняття " віртуальний дискурс", " комп'ютерний дискурс", "електронний дискурс", "мережевий дискурс" "Інтернет-дискурс".
5. Опишіть особливості структури Інтернет-дискурсу.
6. Як Інтернет-середовище впливає на вибір мовних засобів комунікантами?
7. Які основні тенденції прослідковуються в мережевому мовленні? Чим вони зумовлені?
8. Чи потрібно, на Вашу думку, дотримуватись орфографічних та пунктуаційних норм під час комунікації в мережі Інтернет?
9. Назвіть основні причини жанрового розшарування Інтернет-дискурсу.
10. Перерахуйте основні критерії виділення мовленнєвих жанрів Інтернет-дискурсу.

Література з теми:

1. Горошко Е. И., Землякова Е. А. Виртуальное жанроведение: становление теоретической парадигмы / Е. И. Горошко, Е. А. Землякова //Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации. – Том 24(63). – №1. – Часть 1. – 2011. – С. 225 – 237.
2. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / [І. С. Шевченко та ін.]. – Харків: Константа, 2005. – 356 с.
3. Загнітко А. П. Основи дискурсології / А. П. Загнітко – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 194с.
4. Иванов Л. Ю. Язык интернета: заметки лингвиста / Л. Ю. Иванов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/751186>

5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477с.
6. Макаров М. Л. Основы теории дискурса/ М. Л. Макаров. – М.: Гнозис, 2003. – 280 с.
7. Чернявская В. Е. Дискурс как объект лингвистических исследований / В. Е. Чернявская // Текст и дискурс. Проблемы экономического дискурса: Сб. науч. тр. СПб: С.- Петерб.гос. ун-та экономики и финансов, 2001. – С.11-22
8. Baron N. S. Language of the Internet / N. S. Baron // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.american.edu/cas/lfs/faculty-docs/upload/N-Baron-Language-Internet.pdf>
9. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – 272 p.
10. Herring S. S. Computer-Mediated Discourse // S. S. Herring // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.let.rug.nl/redeker/herring.pdf>

Список використаних джерел

1. Асмус Н. Г. Лингвистические особенности виртуального коммуникативного пространства: дис....канд. филол. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка" / Нина Геннадьевна Асмус. – Челябинск, 2005. – 265 с.
2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. - 2-е изд., стер. – М: УРСС: Едиториал УРСС, 2004. –571 с.
3. Ахренова Н. А. Интернет-дискурс как глобальное межкультурное явление и его языковое оформление: автореф. дис. на соискание уч. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.04 "Теория языка" / Н. А. Ахренова. – М.–2009.– 36 с.
4. Балабан О. О. Дискурс-теорії і дискурс-аналіз: історія і перспективи. [Електронний ресурс] / О. О. Балабан. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/apif/2010_5/balaban.pdf
5. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров/ М. М. Бахтин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://philologos.narod.ru/bakhtin/bakh_genre.htm
6. Бенвенист Э. Общая лингвистика: пер. с фр. / Э. Бенвенист. – М.: Прогресс, 1974. – 446 с.
7. Варламова Е. В. Особенности германского леворадикального Интернет-дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / Е. В. Варламова. – М. – 2006. – 26 с.
8. Галичкина Е. Н. Специфика компьютерного дискурса на английском и русских языках (на материале жанра компьютерных конференций): дис....канд. филол. наук: 10.02.20 / Елена Николаевна Галичкина. – Астрахань, 2001. – 212с.
9. Горошко Е. И., Землякова Е. А. Виртуальное жанроведение: становление теоретической парадигмы / Е. И. Горошко, Е. А. Землякова // Ученые записки

- Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации. – Том 24(63). – №1. – Часть 1. – 2011. – С. 225 – 237.
10. Горошко О. І. Гендерні аспекти інтернет-комунікацій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. соціол. наук : спец. 22.00.04 – "Спеціальні та галузеві соціології." / О. І. Горошко. – Харків. – 2009. – 35с.
11. Дементьев В. В. Основы теории непрямо́й коммуникации: дис... на соискание уч. степени канд. фил. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка" / Вадим Викторович Дементьев. – Саратов. – 2001. – 442 с.
12. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / [І. С. Шевченко та ін.]. – Харків: Константа, 2005. – 356 с.
13. Загнітко А. П. Основы дискурсології / А. П. Загнітко – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 194с.
14. Землякова О. О. Лінгвостилістичні характеристики жанру англomовного корпоративного блогу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови"/ О. О. Землякова. – Харків. – 2010. – 22 с.
15. Иванов Л. Ю. Язык интернета: заметки лингвиста / Л. Ю. Иванов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/751186>
16. Иванова Е. В. Концептуальная метафора в эколлингвистике/ Е. В. Иванова// Языкознание и литературоведение в синхронии и диахронии: межвуз. сб. науч. статей. Вып. 1. – Тамбов. – 2006. – С. 189-191
17. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477с.
18. Лингвистический энциклопедический словарь/ гл. ред. В. Н. Ярцева – Москва: Сов. Энциклопедия, 1990.- 685с.
19. Лукашенко Н. Г. Іспаномовний Інтернет-дискурс: комунікативно-прагматичний та лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі форумів з

- проблематики родинних стосунків): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.02.05 "Романські мови" / Н. Г. Лукашенко. – Київ. – 2006. – 22 с.
20. Лутовинова О. В. Лингвокультурологические характеристики виртуального дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка" / О. В. Лутовинова. – Волгоград. – 2009. – 39 с.
21. Макаров М. Л. Основы теории дискурса/ М. Л. Макаров. – М.: Гнозис, 2003. – 280 с.
22. Масленников Р. М. Интернет как проблема социальной онтологии: автореф. дис. на соискание уч. степени канд.. философ. наук: спец. 09.00.11 "Социальная философия" / Р. М. Масленников. – Тверь. – 2010. – 20 с.
23. Назарова Л. В. Гипертекст и Интернет-дискурс / Л. В. Назарова // Текст – Дискурс. Гипертекст – Интернет-дискурс: Сборник научных статей. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – С. 118-136
24. Распопина Е. Ю. Стратегический аспект информационного жанра интернет-дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд.. филол. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка" / Е. Ю. Распопина. – Иркутск, 2012. – 21 с.
25. Рижков М. С. Прецедентные персонажи синхронного интернет-дискурса / М. С. Рижков // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lse2010.narod.ru/lcseissue8/msrizhkov>
26. Романов О. В. Онтологические и гносеологические проблемы философии Интернета (Генезис и синтез фундаментальных идей) / О. В. Романов // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dslib.net/ontologia/ontologicheskie-i-gnoseologicheskie-problemy-filosofii-interneta.html>
27. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие. – К. – ЦУЛ, «Фитосоциоцентр», 2002. – 336 с.

- 28.Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія/ О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля – К, 2010. – 844с.
- 29.Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія / К. Серажим. — К., 2002. – 392 с.
- 30.Степанов Ю. С.Альтернативный мир, Дискурс, Факт и принцип Причинности/ Ю. С. Степанов //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://abuss.narod.ru/Biblio/stepanov.htm>
- 31.Стилистический энциклопедический словарь русского языка/ [сост.: М. Н. Кожина, Е. А. Баженова, М.П. Котюрова, А. П. Сковородников; под ред. М. Н. Кожиной]. – М.: Флинта: Наука, 2006. – 696 с.
- 32.Столярова М. О. Етикет у віртуальній англomовній комунікації (на матеріалі чатлайнових сесій): дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Марина Олександрівна Столярова. – К., 2005.– 209 с.
- 33.Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі: [монографія] / І. Є. Фролова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 344с.
- 34.Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: [монографія]/ Т. В. Яхонтова. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 420 с.
35. Baron N. S. Language of the Internet / N. S. Baron // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.american.edu/cas/lfs/faculty-docs/upload/N-Baron-Language-Internet.pdf>
36. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – 272 p.
37. Herring S. S. Computer-Mediated Discourse // S. S. Herring // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.let.rug.nl/redeker/herring.pdf>

<i>1</i>	<i>Дискурс</i> – це мовлення, що розглядається як цілеспрямована
-----------------	---

	соціальна дія, як компонент, який бере участь у взаємодії людей і механізмах їхньої свідомості; мовлення, заглиблене в життя.
2	Гіпертекст – різновид текстового документа, окремі частини якого зв'язуються за допомогою гіперпосилань.
3	Гіперпосилання – перелік або список ключових слів чи словосполучень; підкреслене та виділене кольором ключове слово (словосполучення), основною функцією яких є забезпечення можливості навігації по електронному тексту.
4	Інтернет – а) в широкому розумінні (з маленької літери) – це будь-яка сукупність мереж, що працюють як одне ціле; б) у вузькому значенні (з великої літери) – "всесвітня павутина", сполучена за допомогою ІР і аналогічних йому протоколів.
5	Інформаційне суспільство – а) суспільство нового типу, що формується під впливом глобалізаційних та інформаційно-комунікативних процесів; б) суспільство знання, у якому головною умовою благополуччя особистості й держави стає рівень знання, доступ до інформації і вміння працювати з нею; в) глобальне суспільство, де обмін інформацією не має яких-небудь фізичних і соціально-політичних обмежень, і де кожному співтовариству й індивідові відкриваються зовсім нові можливості для самоідентифікації.
6	Мовленєвий жанр – прийняті в конкретних ситуаціях і призначені для передавання певного змісту типові способи побудови мовлення.
7	Гіпержанр – жанрове макроутворення, яке супроводжує соціально-комунікативні ситуації та об'єднує в собі кілька жанрів.
8	Жанроїд – перехідна форма, що усвідомлюється мовцями як

	нормативна, але знаходиться в між жанровому дискурсивному просторі.
9	Субжанр – жанрова форма, що являє собою одноактні висловлювання.
10	Структура – узагальнене позначення інваріантних особливостей звукового, фонологічного, морфологічного та морфонологічного складу мови в плані їх співвідношення один з одним, тобто в плані закономірностей використання одиниць нижчого рівня для конструювання одиниць вищого порядку; внутрішню організацію мови як семіологічної системи, яка обмежує свободу відтворення її елементів, що виявляється в неоднаковій частотності їх використання, в обмеженні їх сполучуваності та породжує надлишковість.
11	Інтернет-дискурс – це масив електронних, аудіо – та відеотекстів в сукупності з екстралінгвістичними факторами, пов’язаних між собою системою гіперпосилань, доступ до яких забезпечується входом в мережу Інтернет за допомогою комп’ютера чи альтернативних мультимедійних приладів.